E-kirje tiedonannosta etenemissuunnitelmaksi Venäjän tuontienergiasta irtautumiseksi

U- kirje asetuksesta venäläisen maakaasun tuonnin vaiheittaisesta lopettamisesta

Erityisasiantuntija Tapio Ahola

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Taustaa

- Venäjä rajoittanut yksipuolisesti energian toimituksia eurooppalaisille asiakkailleen erityisesti vuodesta 2021 lähtien
  - Suomi: Venäjältä tuotiin 34 % kokonaisenergiasta vuonna 2021, tuonti päättyi vuonna 2022 ydinenergiaa lukuun ottamatta
- Valtion päämiesten deklaraatio 3/2022 luopua venäläisestä energiasta vuoden 2027 loppuun mennessä
- RePowerEU-suunnitelma 5/2022: tavoite vähentää Euroopan riippuvuutta venäläisestä energiasta tehostamalla energiatehokkuutta, lisätä uusiutuvan energian tuotantoa ja monipuolistaa energiatoimituksia
  - Vähensivät maakaasun ja LNG:n tuontia Venäjältä EU-alueelle noin 2/3 vuosina 2022-2024
  - Pakotteilla kielletty 1) kivihiilen ja öljyn tuonti poikkeuksin sekä 2) LNG:n tuonti off grid –terminaaleihin ja jälleenlastaus EU-satamissa
  - Ydinpolttoaineissa siirtymä hitaampaa
- EU:n kaasumarkkina-asetuksessa 2024 sallittiin, että jäsenvaltiot voivat rajoittaa tilapäisesti maakaasun ja LNG:n toimituksia Venäjältä ja Valko-Venäjältä
- Komission tiedonanto etenemissuunnitelmasta venäläisen energian tuonnin vaiheittaiseksi lopettamiseksi 5/2025
  - Aiempien toimien riittämättömyys ja riski sisämarkkinoiden pirstoutumisesta
  - Venäjän osuudet EU-tuonnista, muutos 2022-2024: maakaasu ja LNG (45% -> 13%), öljy (27% -> 3%), ydinpolttoaine (nyt 14%)
  - Pyrkimys irtautumiseen vaarantamatta toimitusvarmuutta, minimoida vaikutus hintoihin ja markkinoihin siirtymäajoin ja monipuolistamistoimin sekä vahvistaa EU:n omavaraisuutta ilmastotavoitteiden mukaisesti

Asetuksen sisältö

- Sisältö kaventui: rajoitusten kohteena maakaasu ja LNG (tuonti ja terminaalipalvelut)
  - Toistaiseksi: öljyn osalta monipuolistamissuunnitelma, ei koske ydinpolttoaineita
- Maakaasu ja LNG
  - Kielletään tuonti (venäläinen alkuperä tai Venäjältä suoraan tai välillisesti tuotava) ja LNG-terminaalipalvelut venäläisille tai sinne sijoittautuneiden määräysvallassa oleville yhteisöille 1.1.2026 alkaen
  - Siirtymävaihe ennen asetusehdotuksen antamista tehdyille sopimuksille: lyhytaikaiset tuontisopimukset päättyy viimeistään 17.6.2026, pitkäaikaiset tuonti- ja terminaalisopimukset 1.1.2028
- Maahantuojien annettava noudattamisen valvomiseksi tarvittavat tiedot valvontaviranomaisille
- Kansalliset monipuolistamissuunnitelmat maakaasun, LNG:n ja öljyn tuonnin lopettamiseksi
- Pysyvää sääntelyä kauppa- ja energiapoliittisin perustein, määräenemmistövaatimus

Suomen kanta

- Suomi kannattaa irtautumista venäläisestä energiasta
  - Joustot kuitenkin perusteltuja toimitusvarmuustilanteissa ja komission harkintaan perustuen
- Suomi kannattaa läpinäkyvyyden, monitoroinnin ja jäljitettävyyden lisäämistä
- Asetusehdotus sisältää velvoitteen laatia kansalliset suunnitelmat venäläisestä maakaasusta ja LNG:stä sekä öljystä asteittaiseksi luopumiseksi ja toimituslähteiden monipuolistamiseksi
  - Monipuolistaminen vahvistaa taloudellista turvallisuutta ja huoltovarmuutta
  - Valtioneuvosto pitänyt tärkeänä, ettei suunnitelmien laadintaa edellytetä tarpeettomasti niiltä jäsenvaltioilta, jotka eivät tuo Venäjältä maakaasua, LNG:tä tai öljyä

Kiitos!

Lisätietoja:

Neuvotteleva virkamies Maria Kekki, maria.kekki@gov.fi

Erityisasiantuntija Tapio Ahola, tapio.ahola@gov.fi